

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidieceane Sibiu, strada Măcelarilor 47.
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr pentru fie-care publicare.

Sibiu, 19 August 1885.

Pe timpul când scriem aceste rënduri, asociațiunea transilvană pentru literatura și cultura poporului român își va fi terminat ședințele sale publice la Gherla.

Nu credem să existe român cu inima la loc, care să nu privească cu interes la lucrările acestei asociațiuni, căci dintre puținele ce le avem noi cesti de dincoaci de Carpați, ea are meritul, de a fi cea mai veche, de a fi estinsă preste întreaga Transilvanie, de a ne fi unit la un loc pe toți românii fără deosebire de caste și confesiune. E deci lesne de priceput, că importanța ei întrece pe ceea a oricărei alte instituțiuni române din Ardeal.

Și tocmai pentru cuvântul acesta mare și grea este misiunea ei.

E adevărat, că mult, foarte mult a lucrat asociațiunea transilvană pentru ridicarea neamului nostru, dar nu se poate nega de altă parte, că cu mult mai mult are de a mai face d'aci înainte. Terenul activității sale viitoare este foarte vast și așa credem că nu facem un lucru rău, dacă sulevăm la acest loc unele idei cu privire la planul, după care credem noi, că ar trebui să se lucre în viitor....

Bazele oricărei lucrări culturale trebuie să fie generale, ele trebuie să fie astfel așezate, ca mai târziu să se poată clădi pe dîensele ori-cât și ori-cum, într-o parte într'un fel, într'alta într'alt fel, se înțelege fără vătămarea simetriei dintre singuraticile părți. Calea aceasta naturală, numită în știință analiză, a urmat-o până bine de curînd și asociațiunea. Ea s'a organizat împărțindu-și teritoriul de acțiune în 22 despărțăminte și aședând în centru preste toate un comitet central, care să conducă afacerile întregului și să îngrijească de simetria și soliditatea baselor.

Aproape două decenii asociațiunea a fost constrinsă a satisface cele mai simțite necesități de interes comun. S'au dat stipendii la dăci și poate la sute de tineri, cu scop de a forma o inteligență și burgesime românească, s'au arangiat două esposițiuni naționale, s'a început clădirea unei scoale de fete, — aceste au fost tot atâtea necesități de un interes general pentru toți românii ardeleni.

S'a lucrat bine și corect așa.

Dar noi credem ați sosit timpul pentru o procedură mai intensivă, o lucrare mai specială. Pîn' aci aproape întreaga sarcină a lucrurilor a purtat o comitetul central al asociațiunei. De aci au pornit

impulșele către despărțăminte, cari se mărgineau numai de a ajutara mai mult prin sucurs material și moral întreprinderile centrului; inițiativă proprie, o acțiune specială, amesurată trebuințelor locale n'au desvoltat decât foarte puține despărțăminte. Părerea noastră este, că sistemul de pîn' aci trebuie să se schimbe încetul cu încetul. Comitetul central să fie numai un supraveghietor al desvoltării armonice a întregului un fel de supraarbitriu. Punctul de gravitate în planul de acțiune al asociațiunei, trebuie să cadă de aci înainte în despărțăminte.

Și e foarte natural să fie așa. Căci afară de cestiunile de un interes general, sunt foarte multe și diferite cestiuni de un interes local, cestiuni, cari sunt imperativ reclamate de referințele locale ale despărțămintelor Sibiu, Reghin, Turda d. es. și ear altele, cari pentru aceste n'au aproape nici o importanță, dar pentru despărțămintele Alba-Iulia, Deva, Brașov etc. pot să aibă o deosebită însemnătate.

Să luăm un cas concret.

Așa numita „Mărginime,” — adevă complexul comunelor românești, cari se întind spre meadă și apus de Sibiu, începînd dela Turnul roșu până pe la Poiana și Jina — era vestită în trecut prin economia și comerțul de vite, ce-l făcea începînd de pe la Constantinopol, Odesa, Constanța până la Viena, Pesta și Seghedin.

Peste o jumătate de milion de vite, mai cu samă de oi posedau românii din aceste ținuturi înainte cu 20—30 de ani. Ați însă împedecați prin hărțuiri politice și vamale dintre statele vecine, oamenii au dat îndărăt, oieritul nu se prea rentează, așa încât numărul vitelor, ce le mai posed românii din Mărginime, mai că nu ajunge nici până la a de cea parte a celor de mai nainte. De agricultură nu poate fi vorba pe locurile lor stîncioase și muntoase. Dar împregiurarea aceasta mai are detestabila urmare, că secul femeiesc pe acasă ne-avînd ce lucra, se dă pe lucra în dauna bărbaților, cari nu prea pot acoperi, nici spesele proprii în străinătate unde își petrec mai întreg anul și cu atât mai puțin cele ale soțiilor lor.

Devine deci tot mai ardîndă necesitatea de a afla un alt isvor de câștig pentru acești oameni și în special o ocupațiune rentabilă pentru secul femeiesc, cum ar fi d. e. înființarea unei scoale de țesut.

E evident că aceasta este o cestiune locală de foarte mare însemnătate pentru despărțămîntul Si-

biului, care luînd o inițiativă pe acest teren s'ar binemerita pentru întreaga viitorime. Dar tot în acest timp ea nu poate avea decât o importanță foarte secundară pentru un alt despărțămînt aședat între alte condițiuni și avînd alte neajunsuri.

Că comitetul central nu poate rezolvi cu adevărată cunoscînță de cauză astfel de cestiuni locale de altmîntre foarte importante, o poate vedea oricine. Forul competent de a studia lipsurile locale, dela sanarea cărora depinde prosperarea întregului, este de a se căuta în despărțăminte și nu la centru.

Dacă am sulevat această cestiune și insistăm de a întona însemnătatea ei, cauza este tocmai împregiurarea, că până când comitetul central din Sibiu lucră neobosit de a stimula despărțămintele asociațiunei la lucru, aceste partea cea mai mare stagnează, ear unele nici chiar ați nu sunt organizate. Dovadă următorul pasagiu din foaia oficială „Transilvania”: „Despărțămintele prevădute.... în număr de 22 nu s'au înființat toate nici până în ziua de astăzi, deși comitetul a încercat în cursul anilor toate mijloacele posibili spre ale înființa și organiza. A da pe față pedecile pe care le întîmpină comitetul, mai ales în câteva ținuturi părăsite de toți sînții, ar fi un lucru din cele mai neplăcute.”

Adîncă durere simțim, cetînd acestea șiruri. Ce fatală nepăsare! Ea nu vrea să ne părăsască nici acum în zilele grele ale Kulturgyletului, care lucră să ne iee și ultima bucatică de pămînt de sub picioare. Situațiunea noastră devine din dî ce merge mai grea, și existența noastră nu ne-o putem asigura de cît pe o cale pacinică, prin tresvie și muncă neconținută.

Asociațiunea transilvană este locul unde am dovedit că putem fi uniți cu toții; scopurile mai înalte urmărite de ea ne-au arătat, că pot să dispară certurile și partidele dintre noi. Și tocmai pentru aceasta, trebuie din datorință s'o sprijinim și să lucrăm pentru dînsa; facă și numai fie-care membru al ei datorința în despărțămîntul seu propriu, și nu se poate să nu prospereze întregul.

Suntem noi românii oameni, cari nu ne dăm silința a ne cunoasce forțele, și necunoscîndule le lăsăm în părăgînire răzămîndune pe alții. Ajutorul străin puțin ne va ajuta. Dacă voim să fim, trebuie ca să lucrăm noi înșine pentru noi.

Gutta cavat lapidem, non vi, sed saepe cadendo.
Yff.

FOIȚA.

(Urmare și încheiere.)

Dacă s'ar fi cerut să tractăm într'un singur tom întreaga parte formară precum și sintacsa, ne-am fi pomenit cu un op prea voluminos și ca manual neacomodat. Noi am împărțit materialul în două părți: în partea formară și cea sintactică, un lucru, în privința căruia domnul criticant, așa credem, nu va avea nimic de excepționat. În tomul de față ne-am mărginit la tractarea părții formare, și dl criticant nu poate pretinde, ca noi se fi întrefesut aici întreaga sintacsa.

De o atare lipsă de sistem se va feri, a bună seamă, însuși criticantele în opul, ce voiesce să edee; cu toate acestea nouă ni se ia în nume de rău, că nu am vorbit mai pe larg despre întrebuintarea sintactică a suf. de loc.

Dl criticant firește n'a putut sci, că partea formară va fi urmată de o altă parte, în care se va tracta pe larg sintacsa, de aceea se va fi pronunțat poate în modul arătat.

Fiînd însă, că criticantele află exemplul „Koložsvárt” de o formațiune rea, și susține că ar fi trebuit să se scrie „Koložsvártt” ne vedem îndemnați, a ne opri și aci puțin.

Ne-ar duce prea departe, vîind se arătăm cu.

de-amîenuntul istoricul întrebuintărei corecte a suf. de loc. Scim, că aderenții scoalei vechi sunt numai pe lângă suf. de loc „tt.” Dacă criticantele și-ar lua osteneala să cetească partia respectivă din gramatica eruditului prof. maghiar, Imre Șándor, (Magyar mondattan, Debrecen, 1875), a bună seamă și-ar schimba părerea și s'ar vedea îndemnat a recunoasce, că și în punctul acesta și-a pierdut dreptul de încetățănire una din vechile dogme. Spre mai bună orientare avisăm pe criticant și la acest loc la „Nyelvör,” an. 1885. XIV, I, VIII, pag. 354, disertațiunea despre: „Névragok és névutók használata.” Începutul disertațiunei sună: „A t és tt rag. Az egy — t vagy kettős tt mint körülmény viszonyító rag jelöl helyet és időt.” Esemple sunt *quantum satis*!

A concluda dela un singur cas, că interpunctiunea ar fi în cartea noastră defectuoasă, a concluda mai departe dela modul primit de academia din Bucuresci și acceptat și de noi, de a scrie substantivele: auz, vîz, prînz etc. cu „z” la fine, că s'ar afla o mulțime de erori ortografice, e curioasă manieră dela dl criticant. În ceea-ce privesce cazul din urmă criticantele se pare a confunda numitele substantive cu verbele: aud, vîd etc.

Și numai cele înșirate de noi ar fi de ajuns întru justificarea modului nostru de procedere.

Principiul temeinic, de care am fost conduși la tractarea materialului, este esercitarea, pracsă. Avînd

acest principiu în continuu în vedere, anume n'am voit să ne prea estîndem asupra teoriei despre adaugerea suficelor. Am avut convingerea, că partia aceasta este acea parte a limbei, în care elevul își poate însuși mai ușor simțul de limbă și în care însăși pronunțarea duce adesea la aflarea formelor corecte. De altă parte esperința ne a impus precauțiunea de a nu grăbi cu conducerea elevului în labirintul acestei regule, căci dînd regula, urma să punem lângă acelea și mai multe escepțiuni. Tot considerări practice ne a îndemnat să nu primim în cartea noastră formele: leendettem, várandottam, etc. amintite de criticant. Atari forme silite consciința limbei le-a pus de mult *ad acta*. Abia specialistii se mai ocupă cu ele și le stîdiează, nici decum elevii, cari vor să învețe limba maghiară, după cum o pretinde aceasta criticantele.

În legătură cu cele dîse stă și imputarea, ce ni-o face criticantele cînd dîce, că construcțiuni ca: „Éhezés által a gyomor megrontathatik. Igen szükséges, hogy az arc reggel friss vizzel mosassék és jól megtöröltessék. A sziv nyugalma pénzszel nem vétethetik”.... sună cam forțate. În adevăr forțate! Întrebăm însă pe criticant: oare noi, autorii, suntem de vină, dacă în limba maghiară se află astfel de forme, sau că doară am fi fost în drept și în poziția de a înbunătăți atari forme cacofonice? Oare desconsidera-va criticantele cu totul formele acestea în cartea ce voiesce a o eda? Acestea nu sunt forme

Dilele Asociațiunei.

Gherla, 17 Aug. 1885.

Orașul Gherla este în haine de sărbătoare, și cu el întreagă Valea Someșului. Spre acest oraș este îndreptată astăzi privirea tuturor românilor, și Valea Someșului este centrul, unde se întrunesc inimile românești. Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român și ține adunarea generală în Gherla, și inimile tuturor românilor tresaltă de bucurie, căci dintre toate instituțiunile noastre culturale, aceasta este, care rămăsă intactă și cruțată până acuma, ne mai întrunesc din an în an, și ne dă avânt spre nouă viață națională, în aceste zile de grea cercare pentru noi românii asupriți pe toate terenele.

Nu pentru prima dată o ținem, o am mai ținut cu altă ocaziune. Întâmplarea a adus cu sine, ca Valea Someșului tocmai astăzi și mâne se atragă asuprași atențiunea popoarelor, cari locuiesc în Ardeal. Două centre Clușul și Gherla, și spre ele ne sunt îndreptate privirile noastre, și ele ne sunt îndreptate în două direcțiuni cu totul opuse și totuși în cea mai mare consecvență conglăsurătoare.

Să dăm întâietate conlocuitorilor maghiari. Cu dor privesc ei spre Cluș, la care au alergat cu fanatism propriu Mahomedanilor, cari nu se simt fericiți, dacă nu pot peregrina la mormântul profetului în Mecca. Cu mult dor am alergat și noi românii la Gherla, și precum cu neîncredere privim la Cluș noi românii, întocmai privesc cu neîncredere frații maghiari la noi cei adunați în Gherla.

Scop pur cultural ne-a întrunit pre noi românii la Gherla, și sub pretext de cultură s'au întrunit cei din Cluș, ca să potrivească căi și mijloace pentru asimilarea elementelor din Transilvania, și prefacerea lor în aluat omogen, din care să iasă pâine coaptă pentru masa cea bogată: maghiarizarea generală.

Suntem egali în gradul bucuriei noastre, cam egali și în neîncrederea cu care ne urmărim.

Eată pentru care cuvânt accentuăm împregiurarea, că privirea Ardealului este îndreptată spre Valea-Someșului.

Ședința primă a Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român s'a deschis astăzi la oarele 11 înainte de amiază în sala cea mare dela reduta orașănească.

Sala era îndesuită de public ales, cu deosebire a eselat prin prezență frumoasa cunună de dame, care la toate adunările generale ale Reuniunei noastre formează coroana publicului asistent.

Dintre streini vom aminti pre domnii: Br. Diószegi protonotar comitatens, Duha căpitan suprem al Orașului, Gopcsa, adjunct de căpitan suprem.

La masa verde ocupau loc membrii comitetului central, Ilustritatea Sa domnul Iacob Bologa, vice-president, Cosma, Bariț, Dr. Barcianu și Eugen Brote.

Eram dedați să vedem la această masă simpatica figură a neobositului membru fondator al Asociațiunei, a regretatului Visarion Roman, pre care moartea nemiloasă l-a mutat la cele vecinice. O lacrimă ni s'a furișat pe gene, și în locul lui gol am depus o lacrimă de recunoștință.

Presidentul Iacob Bologa deschide ședința la oara citată.

În numele Gherlenilor răspunde domnul Andreiu Antoniu, paroch și protopop local.

Se dă cetire telegramelor intrate la presidiu, cari au produs o deosebită însuflețire. Noi le reproducem chronologice după cum au fost ele cetite.

1. *Salutare celor adunați pentru cultura poporului nostru român. Dumnezeu să ne apere sânta cauză adevărat patriotică.*

Miron Romanul.

2. *Salutăm cu mândrie asociațiunea noastră, trăiască și să promoveze adevărata cultură.*

Membrii din Deva și giur.

3. *Adunați pentru sânta cauză a culturii poporului român, primiți felicitățiunile noastre cele mai cordiale. Primiți și obligămîntul nostru de membrii ordinari. Ioan M. Roșu, Dr. G. Ilea, Aurel Novac, Demetriu Bălăneșu, Andreiu Boboroni.*

4. *Românii aradani salutăm cu respect adunarea generală a Asociațiunei române transilvane. Menirea ei tot înainte. Stănescu, Telescu, Suciu, Dr. Pop, Ceantea, Mangra, Mihailoviciu.*

Cassierul Asociațiunei dl Eugen Brote cetește apelul nominal al membrilor Asociațiunei după care se pune la ordinea zilei alegera comisiei pentru încasarea tacselor dela membrii vechi și înscrierea de membrii noi.

În această comisie se aleg dnii Coroianu, canonic, dr. Simon și Petru Mureșan.

Se suspende apoi ședința pentru timp nedeterminat spre a se face înscrierile de membrii noi.

După intrerumpere de 1/2 oră se redeschide ședința, și se constată că s'au înscris membrii pe viață 6 cu suma de fl. 100. — 650 fl. 25 cr.

În obligațiuni 275 „ — „

Suma 925 fl. 25 cr.

Între membri pe viață este dl Cuintescu profesor în București, pentru care se va face arătare la ministeriu spre a cere aprobare pentru primirea lui.

Raportul general al comitetului central se consideră de cetit fiind deja tipărit și prin urmare cunoscut.

Se aleg în fine două comisii de câte 5, una pentru examinarea rațiociniului pe anul 1884 și al bugetului pro 1886, alta pentru pertractarea eventualelor propuneri.

În cea dintâi se alege domnul Medan, Simionas, Grapini, Ioan Georgiu și Domide.

În a doua domnul Coroianu, Dr. Lucaciu, Borgovan, Dr. Pop și Atanasie Demian.

Punctul din urmă al programei pentru ziua primă este cetirea disertațiunilor insinuate.

Presidentul domnul Iacob Bologa aduce la cunoștință adunării generale, că s'a insinuat numai o singură disertațiune, și anume domnul Vasiliu Borgovanu, profesor de preparandie în Gherla cetește disertațiunea: „O excursiune în pedagogia noastră până în zilele din urmă,“ care fu ascultată cu viu interes și mare atențiune apoi foarte viu aplaudată.

S'a mai cetit în urmă lista membrilor intrați.

Cu aceste s'a încheiat partea oficială a sărbătorilor din ziua primă. M. V.

Correspondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

De sub peatra Cetei. Un popor ca să prospereze, și astfel să se poată susține pe același nivel cu celelalte popoare, e de lipsă ca să fie luminat; căci după cum e știut numai lumina arată omului calea cea dreaptă, pe carea să poată ajunge cât mai ușor și mai iute la scopul dorit. Din contră, întunerecul face pe om ca să umble orbecând, când în dreapta, când în stânga, fără de a putea ajunge când-va la acel scop.

Dar dacă lumina arată calea cea dreaptă: oare cum se poate câștiga? Lumina ș'o câștigă un popor numai prin școală; nu e de a se înțelege zidirea, ci persoana, carea trebuie să propage cunoștințe multilaterale poporului. Persoana aceea este învățătorul; și cum va fi învățătorul așa va fi și școala. Dacă învățătorul va fi omul progresului, atunci va progresa școala, iar cei ce au stăruit ca să aibă un astfel de învățătoriu încă vor fi oamenii progresului și ai luminei, din contră ai stagnării, ba ai regresului: va să zică oamenii întunecului.

Dar pentru-ca un învățătoriu să progreseze cu școala, urmând regulilor cuprinse în pedagogie, e de lipsă, ca și zidirea școlii să fie corespunzătoare și provăzută cu recuzitele necesare. Numai că astfel de școle pe la noi nu prea află. Și cine e cauza? poporul? au frunții poporului? sau apoi alt-cine-va? Judece ori și cine drept, și va afla.

Sunt mulți oameni, dela cari în adevăr s'ar aștepta să lucre în această direcțiune, dar acei mulți sunt tare puțini. Astfel se întâmplă și prin comuna Cetea; din carea deși au eșit mulți tineri, unii cu mai multă, alții cu mai puțină pregătire, dintre cari unii ați stau în fruntea tuturor afacerilor ei comunale (despre aceștia țic și nu despre aceia, cari constrinși de împrejurări au fost siliți să părăsească comuna), totuș cu drept cuvânt pot țice că, nu au lucrat și nici nu lucră de presinte la înaintarea poporului, în fruntea căruia sunt puși ca să l' conducă, din contră l' țin în întunec spre a satisface altor aspirațiuni.

Ca să șcim cum-că întru adevăr lucrul stă așa, trebuie să mergem îndărăt 10 ani și să comparăm zelul bărbaților de atunci cu a celor de atunci încoace (privitor la școală) și eată ce aflăm.

Pe când erau bătrânii în fruntea afacerilor comunale deși știau mai puțină carte, totuș s'au îngrijit de înaintarea poporului prin aceea, că au pus basă la un fond, care până când au fost administrat de dlor s'a urcat (după cum îmi vorbea un bătrân din acea comună), la cifra de 1000 fl., iar de 10 ani încoace, de când a ajuns în mâna acestora, în loc de a se urca mi se pare că au scăzut; ce m'aș bucura când mi-ar dovedi cine-va că în adevăr a crescut fondul binișor.

Într'adevăr că mi-ar plăcea să știu, unde sunt interesele după acei bani în timp de 10 ani? s'ar reflecta poate că, din acelea s'a plătit învățătorului. Dar apoi cu banii ce s'au adunat prin repartițiuni după 1 fl. câte 50 cr. pe fie-care an?

Comuna Cetea numără la 320 familii, dintră cari cam 260 sunt gr. or., ear restul greco cath. Până bine de curând și aveau ambe confesiunile un singur învățătoriu, ear de vr'o 2 ani s'au des-

nouă, și nu criticantele e primul, carele se împedecă de astfel de formări. N'ar fi trebuit de altcum să se împedecă de loc, căci referitor la acest punct cartea noastră conține în nota dela pag. 134 cu litere mari următoarele cuvinte, care ar fi putut servi spre liniștirea criticantului, și anume: „În limba de toate zilele poporul maghiar nu folosește aproape nici-când forma pasivă, nu o folosește, decât numai rar și sporadic, nici chiar clasa cultă; cu atât mai des se întrebuintează însă în literatura mai nouă. Forma activă (precum și structura țicerilor cu folosirea acestei forme) e cu mult mai firească ca cea pasivă, cu toate acestea se poate cu drept cuvânt folosi și aceasta, când se recomandă prin scurțimea ei.“

Care a putut fi deci scopul observării criticantului?

Asemenea displac criticantului și alte țiceri, precum: „A tyuk a szegény ember tehene,“ cu toate că acesta e un proverb prea cunoscut. Se excepționează apoi țicerea: „Hazánkban 4 nagyobb tó van,“ carea o am împrumutat din pieza „a Balaton-ról“ din cartea de cetire de Bodnár Zsigmond. Acestea doar ni se vor crede! Țicerea: „Az ellenség Árpád királytól földet, füvet és vizet kért,“ conține după criticante un neadevăr. Noi o am împrumutat dintr'o carte istorică recomandată tinerimei spre cetire de către ministeriul de instrucțiune. Poftescă criticantele a se convinge! Cartea se numește: „Hasznos Mulattató (Árpád király története), ed. de Dolinay

Gyula, Budapesta.“ Nu e bine primită de criticante nici țicerea: „A legkisebb fiú kényeret kér, e fiúból pap lesz,“ cu toate că e împrumutată din Arany János.

Credem, că criticantele e nemulțămît, — ceea ce pe noi numai măguli ne poate — că materialul nostru e împrumutat parte mare din opuriile scriitorilor și ale poezilor acreditați. I-ar fi convenit poate mai bine, să fi folosit și noi materialul folosit de vechii gramatici, din care elevului i s'ar fi dat ocaziune să învețe între altele, că: „a macska nyávog, a kutya ugat, a kis kert és a szép udvar,“ etc.

În ceea ce privește partea, în carea se tratează despre pronunțarea sunurilor, îl surprinde pe criticante împregiurarea, că noi la înfățișarea sunurilor; ô, ô, ü, ü, care lipsesc în limba română, am recurs la limba germană. De ce se și recurgi la limba germană, dacă lucrul, după cum ne asigură criticantele, se poate explica așa: „Când voim să exprimăm litera ô trebuie să adunăm la olaltă buzele tocmai ca la fluierat și apoi să cercăm a rosti litera é în asemenea mod trebuie să facem, când voim a exprima și litera ü, cu acea deosebire că acum trebuie să cercăm a rosti litera i. Sunurile astfel produse corespund literelor ô, ü.“ Aceasta e părerea criticantului. E laudabilă încercarea de a descrie modul de pronunțare al sunurilor acestora. Succesul pentru criticante ar fi fost sigur, dacă ar fi mai adaus cuvintele: „astfel căpătăm sunurile ô, ü.“ E întrebarea, că, dacă cine-va vrea să învețe a depinge

pe ce cale va ajunge la un rezultat mai îmbucurător: pe aceea dacă se va încerca să descopere de nou această artă, sau dacă și-o va însuși în mod practic, prin exerciții dela alții?

E lucru vechiu, că analogia duce la mai bune rezultate ca ori-care altă teorie, și pentru ce ne-am înstreina noi de aceasta? Partea cea mai mare a învățătorilor noștri cunoaște limba germană — uti experientia docet — și ce e mai ușor, decât dezvoltarea unui factor necunoscut prin altul cunoscut. Sau doară să fie mai bună rătăcirea prin întunec precum o recomandă criticantele, pentru cuvântul, că nu toți cunosc limba germană? La pedagogie se primesc, după cum îi va fi cunoscut și criticantului, numai elevi de aceia, cari au absolvat clasa a IV., în casuri extraordinare și de cei cu III clase gimnasiale, apoi știut este, că în clasele acestea la fie-care școală limba germană e studiu obligat.

Nu-i place criticantului nici observarea dela pag. 119 unde se țice: „Verbele, a căror rădăcină se termină în S, SZ, Z, primesc în pers. a doua din sing (timpul presinte, forma nehot.) în cele mai multe casuri în loc de sz suf. el ol pr, viz-el, hoz-ol,“ etc. Ne pare rău, că i s'a redus atât de tare încrederea față cu noi: dacă se îndoiesce însă în temeinicia cunoștințelor noastre, doară nu se va îndoi în asigurările unor autori valorabili mai noi precum sunt: Ihász Gábor, Szinnyei J. și alții, cari recunosc îndreptățirea acestor forme și le trac-

părțit din cauza unor certe private, și acele au fost că, de oare-ce școala a făcut-o numai gr. or. și de oare-ce gr. cath. nu sunt gr.-or.; gr. cath. se plătească pentru fie-care elev 5 fl. la începutul fie-cărui an. Asta e cauza despărțirii și rezultatul final e că, gr. cath. și au un cantor ca învățătoriu cu vr'o 20—30 fl., care abia cunoaște literile, apoi alt-ceva nici pomeneală, ear gr. or. până acuma au avut un învățătoriu cu 200 fl. și nici unul cualificat, din cauza că nici odată n'au deschis concurs. Ear în anul acesta ce și au cugetat unii dintre fruntași! Să urmăș și noi gr. cath. deși cu rușine dar totuș cu bine; nu satorim pentru învățătoriu 200 fl. că e prea mult, destul îi vor fi 120 fl. După informările ce le-am putut câștiga, eată motivele ce le-au desvilit înaintea poporului, reducând salariul învățătorului.

„Noi suntem săraci, n'avem venituri, apoi știți d-voastră cât de greu putem câștiga noi banii, și așa nu putem plăti învățătorului regulat, apoi fără de aceea vor ajunge și 120 fl., căci n'are să învețe pe copii alt-ceva, decât numai a ceti, a scrie și ceva sămădaș. Poporul auzind unele ca acestea s'a învoit partea cea mai mare, sătul fiind de o parte de biruri grele, ear de alta indemnă și de cuvintele unui cantor, care aspiră la acest post, neaflându-se nici un tiner studiat pentru acest salariu.

Dacă în adevăr chiemarea școalei ar fi numai aceea, atunci mai bine ar fi să se închidă și să nu se mai pomenească de ea, căci câți oameni nu sunt, cari știu ceti și scrie, dar sunt mai proști cu 99 procente de cât cari nu știu nimic.

Eu nu știu ce să alege de cei 82 fl. ? adevă: 60 fl. după arênda de pe 3 luni, ear 22 după obligațiunile de stat, unde se pun? cine-i folosește? Mai de mult știm (așa mi povestea bătrânul de mai sus), că se împărta între noi, dar acum numai atâtă stim că, aceia se primesc în fie care an regulat, ce se fac mai departe cu ei?! aceea îi altă întrebare, la carea doresc, ca să răspundă cei ce primesc aceea sumă și o fac mere pere.

Adaugând bătrânul de mai sus că, dacă chiar domnul notariu, dela care s'ar aștepta mai mult, îndeamnă pe popor ca să statorească numai 120 fl. pentru învățătoriu în o comună așa mare, apoi cum se va putea aștepta dela ceilalți oameni, cari nu pot apărui însemnătatea școalei. Dar după cum vedem: sau nici dânsul nu știe care e chemarea școalei, sau dacă știe, trebuie că e condus de vr'un interes, care după cum mi se pare nu poate fi altul, decât ținerea poporului în întunecime ca, în modul acesta să-și poată împlini toate poftele sale. De bună seamă a uitat de bine-facerile poporului din timpul trecut. Să-i aduc eu aminte o binefacere, pe carea ear mi-a povestit-o un om bătrân din acea comună.

Când adevă dl notariu era încă la școală, când tatăl d-sale din lipsa speselor trebuincioase, a rugat pre oameni ca să-l ajute, care cu ce va putea, căci le va prinde și lor vre-o dată bine, poporul dicea: haideți frați! să-i dăm mână de ajutoriu, căci e sânge din sângele nostru, apoi ce e mai mult, să avem și noi în satul nostru un om învățat, care să ne apere în contra tuturor acelor cari, ar năzui la împedecarea înaintării noastre. Mulți fiind săraci au lucrat cu ziua la alții și cu ce a câștigat l'a ajutat, așa încât s'au fost adunat la vr-o 70 fl. Ear un alt bun creștin mi spunea că numai 25 cr. a avut și și aceia i-a dat, deși era grămădit bietul cu vre-o 4

tează pe larg în gramaticile lor. Poftescă criticantele a se convinge!

Criticantelui i se pare mancă și tractarea imperativului, pentru că între excepțiuni nu se află și cuvântul „loss.“ Nu trebuie pierdut din vedere că cartea noastră e: „curs practic“ și că noi astfel de expresiuni n'am putut să le primim cu atât mai vârtos, căci ele lipsesc și în dicționarul vieții practice. Cuvântul din cestiune e tocmai numai un exemplu spre clarificarea regulei respective și n'are valoare practică. Se poate oare privi drept scădere dacă o atare expresiune nu îngrămădesce teoria?

Din cele dise rezultă, că lunga recenziune a criticantelui, are pentru noi puțină valoare. Dânsul ar avea drept, dacă ne-ar fi permis să abstragem dela isbânde științifice mai nou; starea prezentă a științei trebuie însă să o respecte fie-care om de specialitate, astfel și bărbații de „profesiune.“ Și dacă i s'a întâmplat criticantelui să dormiteze puțin, asta se întâmplă și altora.

Dormitat nonnunquam ipse Homerus! E numai necorect a satori în formă de acsiome astfel de lucruri, pe care le-ai esperiat între marginile înguste ale unei gramatice, fie chiar și gramatica de Müller.

Fie care monetă are două laturi! Aceasta se poate dice și despre ori-ce carte. Criticantele s'a nevoit, ba foarte s'a nevoit, să delucidze una din laturile cărții noastre, și anume pe aceea, cu privire la care ne-am luat voie a face reflecșiunile de mai

copii, și constrins a le câștiga pâinea de toate zilele cu mâinile sale, neavând avere mai de loc.

Dar amar ne-am înșelat, dicea tremurând din cap bietul bătrân, căci după cum se dice: fă bine, așteaptă reu. Tocmai așa se întâmplă și cu noi. Cu școala, stăm ați foarte reu. Zidirea nu e prea corespunzătoare, recuisite ca în palmă.

Acum nu ne-a mai lipsit alta, decât că adevă să ne câștigăm și un învățătoriu, care nici scrie și ceti să nu știe cum se cade, ear de celelalte nu-ți mai spun nimic, căci la noi toate merg ca racul. Astfel se plângea bătrânul din Cetea.

Eată zelul celor din Cetea; fond n'au din care să se plătească un învățătoriu, ceea ce ar putea avea dacă ar fi fost zeloși. Învățătoriu cualificat n'au avut ca să se poată scusa față de întrebările de mai sus. Ce au dar?...

Pe semne celor din Cetea nu li s'au deschis ochii și urechile cât au mai sbuciumat și sbuciumă foile române despre soartea la care au ajuns școalele noastre confesionale, căci se vor trezi numai odată că li se închide școala și se face una de stat, apoi atunci numai e vorba că sunt săraci, sau că n'au venituri. Nu-i vor mai întreba voiți sau nu voiți? trebuie să i plătească învățătorului, pe care îl vor pune: 4—500 fl., și apoi vai și amar de învățătura aceea ce vor primi-o copii români dela un străin, care poate nu va stii nici românește.

Dar ce dic despre buciurarea foilor române! Pot tot buciura, căci fruntașii din Cetea nu le aud. Și cum le vor auzi dacă nu le au? nici pomeneală de altă foaie pe la dumnealor afară de „Telegraful Roman“ ce i vine preotului.

Prin acestea fac cunoscut atât onoratului public cetitoriu, cât și autorităților bisericesci și școlare relele, cari s'au incubat în comuna Cetea și cari s'ar putea delătura foarte ușor, dacă numai câtuș de puțin s'ar interesa oamenii de soartea și viitorul poporului nostru.

De va mai fi de lipsă, voi mai reveni.

Un amic al progresului.

Avis.

Înscrierile elevelor la școala română de fetețe din loc, se încep ați în **1 Septembrie st. n. 1885** între oarele **10 și 12 în localul școalei din Strada Măcelarilor Nr. 37.**

Direcțiunea.

Varietăți.

* Din incidentul zilei onomastice a Escelenției Sale dlui arhiepiscop și metropolit Miron Romanul s'a celebrat Sămbătă în 17/29 August serviciu divin cu rugăciune în biserica noastră din cetate de către Preacuvioșia Sa părintele protosinzel Dr. Ilarion Pușcariu, asistat de protopresbiterii Moise Lazar și Simeon Popescu. După serviciul bisericesc se prezentară membrii Consistoriului și alți onorațori în reședința arhiepiscopoească, unde și manifestară simțimentele lor de curtenire către Escelenția Sa.

* (Personal.) Cu trenul de ieri a sosit la Sibiu Prea Sântia Sa Dl episcop al Caransebeșului Ioan Popasu, ear cu cel de ați Prea Sântia Sa Dl episcop al Aradului Ioan Meșianu. Partea cea mai mare a asesorilor consistoriali din atară asemenea a sosit, avându-se ați a se întruni consistoriul metropolitan.

sus, despre cealaltă față însă tace cu deservire și se ferește ca de o rană pișcătoare de a o atinge: înțelegem meritul cărții. Se împedecă de lucruri formale și trece, fără a reflecta, peste întrebările metodice. Împărțirea materialului e nouă, metoda e nou. În Ungaria și în Germania partea cea bună a unei astfel de metode e demult recunoscută. Criticantelui nu i convine, că cuvintele, ce sunt a se învăța, nu sunt induse înaintea deprinderilor respective. Pedagogii germani reproabă din reputeri inducerea pretinsă și o numesc scădere, numai criticantele n'are scire despre acest progres.

Cine e de vină?

Ne-am estins atențiunea și asupra tractărei despre topica limbei maghiare, în toate nuanțele ei, ceea ce nu se poate afla nici într-o gramatică. Am compus piese de cetire curente, în conformitate cu noul plan de învățământ și am provădut cartea cu dicționar.

Acestea sunt prestigii, care înaltă valoarea unei cărți școlare, criticantele în toate acestea nu vrea să vadă nimic nou și nimic valoros în ceea ce privește cartea noastră, probabil ne fiind aceasta scrisă după sistemul învechit alui Ahn. Să nu-și uite însă criticantele, că — ca să vorbim cu Tacitus „nu toate, câte le-a prestat anticuitatea, sunt mai bune, și timpul nostru creează lucruri bune și folositoare.“

Sibiu în August 1885.

Dr. I. Crișan și Putnoky.

* (Avis.) Cu începere dela 1 Septembrie st. n. localul „Societății de lectură română din Sibiu“ s'a reinstalat earăș în **Strada Cisnădiei Nr. 7** ceea ce se aduce la cunoștința onor. membrii ai numitei societăți.

* (Himen) Domnul Nicolae I. Ciurcu, librar român în Brașov și-a încredințat de soție în 15/27 l. c. pe domnișoara Emilia Cornelia Niccoară, fca părintelui George Niccoară preot gr. or. în Deva.

* (Podul cel mai înalt din lume) s'a construit în statul Pensylvania. Podul trece peste luciul fluviului Kingna la o înălțime de 91.74 metri; albia riului este deja 640 metri de asupra mării. Ferul ce s'a întrebuințat la acest pod lung de 625 metri a cântărit 180.000 kilograme; cheltuelile au fost de 1.500,000 franci.

* **Paul Ordódy**, fost ministru unguresc de comunicațiune a reposat zilele aceste la Ischl.

* (O mascaradă artistică.) — La Dresda s'a format o asociațiune de pictori, care, în număr de 80 s'au hotărât să poarte vechiul costum din evul mediu, nu numai în atelier, dar și afară, astfel că de cât-va timp se ved pe ulițele Dresdei pictorii îmbrăcați în costume de felul acesta.

* (Un Fradiavolo caucasian.) Un diar rus dă următoarele amănunte în privința unui brigand anume Kiarim, care jefuesce în Caucas.

La 10 Iuliu trecut, Kiarim, cu doisprezece tovarăși, ocupă o pozițiune între orașele Karavan-serai și Uzristan, pe drumul cel mare dela Tiflis la Delijan. Punând sentinele și lăsând patru brigandă armați cu puscii Peabody în marginea drumului, Kiarim se retrase într-o mică pădure din apropiere. Îndată ce trecea un călătoriu, era prins de cei patru brigandă, desarmat și condus la Kiarim, care-l primea cu curtenire și-l făcea să șadă lângă dânsul, dechiarându-i că-l va reține până la oarele 2 seara.

În aceea zi, Kiarim arestă până la 150 persoane, printre cari se afla un neguțătoriu din Tiflis cu soția lui și mai mulți Molokani (sectă rusă), cărora Kiarim le luă 1,500 ruble și caii. Mai în urmă fu arestat și adus naintea lui Karim un judecător de instrucțiune dela tribunalul din Erivan, care fu jefuit de 350 ruble și de o tabachere de argint, în schimbul căreia Kiarim dete pe a sa de un fel de carton și o jumătate livră de tutun. Apoi veni un judecător de instrucțiune militar. I se luă 1,400 ruble, din cari 1,000 erau ale statului. Autorului, care povesteste toate acestea, i se luă 90 ruble și un ceasornic de aur. Nimenui nu i se luă hainele și bagagele.

Un Molokan, vechiu prieten și Hunak (ospătar) al lui Kiarim, observă brigandului ingratitudinea sa și disprețul ce are pentru obiceiurile caucasiene:

„Dar ce fel de om ești tu, dacă jefuesci chiar pe cei ce ți-au dat ospitalitate?“

„Aceasta este altceva,“ răspuse Kiarim în limba rusă.

„Cel puțin lasă-mi caii!“

Dar Kiarim fu neinduplecat.

„Atunci ești un borfaș ordinar,“ dise Molokanul depărtându-se.

Când veni rândul autorului acestei povestiri șeful brigandilor îl întrebă dacă are în geamantan obiecte prețioase sau bani.

„Nu, n'am nimic.“

„Nu mă minți?“

— Poți însuși să te încredințezi!

„Te cred, iați geamantanul!“

De astădată, Kiarim nu luă de cât bani, în tot 5,000 ruble și cai. La 8 oare seara, porunci oamenilor sei să se pregătească de plecare și adresă cuvintele următoare prinzonierilor lui:

„Domnilor, aveți neapărat trebuință de bani pentru a ve urma drumul, prin urmare vreau să ve vin în ajutor cu cât voi putea.“ Și încep să împartă câte 3, 5 și chiar 6 ruble celor jefuiți.

D-na F.—W. îl opri puțin în momentul pe când pune piciorul în scara șelei:

„Suntem aici două femei, la cealaltă nu i s'au luat nimic; pentru ce mie mi s'au luat cerceii din urechi?“

„Nu i-am luat,“ răspuse Kiarim.

„Mi s'au luat din urechi cerceii mei de briliant!“

„Ei! ascultați (adresându-se către tovarășii sei) cari din voi au luat cerceii? strigă Kiarim.

Toți brigandii tăgăduiră, dar șeful lor îi căută pe toți și găisind cerceii la unul din ei, îi presintă cu multă galanterie dnei F.—V.

În urmă, toți brigandii se urcară pe cai. Kiarim se întoarse către prinzonierii sei:

Domnilor, sunteți liberi, rămâneți sănătoși și la revedere!“

Loterie.

Sămbătă în 29 August 1885.

Buda: 37 53 73 80 61

Nr. 338

[1096] 2-3

CONCURS.

Pentru stațiunile învățătoresci la scoalele confesionale din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Brașovului II-lea se deschide concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Roman” și anume:

1. Măgherușul săsesc pentru clasa II-a cu salariu anual de 200 fl. v. a., și cuartir natural, pre anul prim fiind de probă; ear pre anul al 2-lea se împreună și postul de cantor, carele aduce un venit minimal în bucate de 50 fl. v. a., și venite stolare.

2. Apața, cu salariu de 90 fl. 50 cr. v. a., constător jumătate în bucate pentru servițiile de cantor, și jumătate în bani gata pentru servițiile de învățator, pre lângă care se va mai oferi ajutoare din fondul protopresbiteral și archidieceșan.

3. Lisnău, cu salariu de 134 fl. v. a. în bani, bucate și lemne, parte pentru servițiile ca cantor, parte ca învățator.

4. Nou, cu salariu de circa 100 fl., prestat parte dela comuna bis. parte din ajutoare din fondul protopresbiteral și ale archidieceșei, pentru care s'a suplicat deja.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acestea posturi, au a-și subșterne petițiunile lor, instruite conform prescripțelor legilor din vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral până la termenul sus indicat.

Brașov, în 25 Iuliu 1885.

Oficiul protopresbiteral al tractului Brașovului II-lea.

Ioan Petric,
protopop.

Nr. 757.

[1107] 2-3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învățatoriu la scoala confesională gr. or. din Șura mare se deschide concurs cu termen până la 30 August a. c.

Emolumentele sunt 200 fl. din repartiție, incassabili în două rate semestrale anticipative; apoi cuartir liber în edificiul scoalei și lemnele de foc necesarii.

Petițiunile concursuali, instruite conform legilor în vigoare sunt a se adresa oficiului protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiu.

Sibiu, 2 August, 1885.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului, în conțelegere cu comitetul parochial.

La autorisarea dlui protopresbiter.

Georgiu Bobeș,
substitut prot.

Nr. 520.

[1108] 2-3

CONCURS.

Pentru întregirea posturilor învățătoresci la scoalele gr. or. din mai jos însemnate comune ale protopresbiteratului „Agnitei”, se escrie concurs cu termen până în 31 August st. v. 1885.

1. Ghijasa inferioară, cu salariu anual în bani 150 fl. și dela 150 familii câte un prânz de bucate a 40 cr. 60 fl., cu totul 210 fl., și cuartir liber în odăile scoalei.

2. Alțina, doue stațiuni una cu salariu de 200 fl., a doua cu 150 fl., cuartir și lemne.

3. Ighisdorf, cu salariu de 200 fl. dela popor, cuartir și lemne de foc, având respectivul a purta și servițiul cantoral anul întreg, fără altă remunerațiune.

4. Bendorf, cu salariu anual de 200 fl. dela comună, cuartir și lemne.

5. Bărghiș, cu salariu anual de 200 fl. cuartir în odăile scoalei și lemnele de foc.

6. Verd, cu salariu de 150 fl. din fondul bisericeii și dela popor, cuartir și lemne de foc.

7. Agnita, cu salariu de 200 fl. dela comună și dela popor.

8. Merghindeal, cu salariu de 150 fl. în bani și bucate, lângă care dela fie care familie un prânz de bucate, cuartir și lemne de foc.

9. Ruja, cu salariu anual de 150 fl. din fondul bisericeii și dela popor, cuartir și lemne.

10. Prostea, cu salariu de 150 fl. în bani și bucate, precum și din grădina scoalei pământ arătoriu de un juger, cuartir și lemne.

11. Iacobeni, cu salariu de 150 fl. dela popor, cuartir și lemne de foc.

12. Nouștat, cu salariu 150 fl. dela popor, cuartir și lemne.

13. Hundrubechiu, cu salariu de 150 fl. dela popor, cuartir și lemne.

14. Boholț, cu salariu anual 200 fl. din alodiu și dela popor.

15. Cineșor, cu salariu anual de 150 fl. dela popor, cuartir și lemne.

16. Săsăuș, cu salariu 250 fl. dela comună, și dela popor, lemne și cuartir.

17. Ilimbav, cu salariu 200 fl. dela comună și dela popor, lemne și cuartir.

18. Marpod, cu salariu 150 fl. din fondul bisericeii și dela popor cuartir și lemne.

19. Fofeldea, doue stațiuni cu salariu, una de 200 fl. și a doua cu 150 fl. dela comună și dela popor, cuartir și lemne.

20. Tichindeal, cu salariu de 150 fl. dela comună și dela popor, cuartir și lemne.

Doritorii de a ocupa vre un post din stațiunile acestea, au ași asterne suplicile instruite în consonanță cu legile existente subscrisului până la termenul sus atins.

Nocrichiu în 26 Iuliu 1885.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Agnitei.

G. Maier,
adm. prot.

Nr. 170.

[1102] 2-3

CONCURS.

Devenind vacante ambele posturi de învățatori la scoala noastră confesională română din Drăguș, protopresbiteratul Avrigului, prin aceasta se escrie concurs pentru întregirea lor.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

Pentru învățătorul primariu salariu anual de 250 fl. v. a., cuartir natural și lemne de foc;

Pentru învățătorul secundariu salariu anual 100 fl. v. a., cuartir și lemnele trebuincioase; salariile se plătesc în rate lunari decursive din casa alodială.

Învățătorul care va propune la copii pomăritul și legumăritul are jumătate din folosința grădinei școlare.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au ași asterne cererile concursuali instruite conform prescripțelor în vigoare la oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului (posta Avrig, Felek) până la 30 August a. c. st. v.

În conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului.

Avrig, 26 Iuliu 1885.

Ioan Cădea
adm. ppresb.

[1092]

CONCURS.

3-3

Pentru întregirea stațiunilor învățătoresci la scoalele confesionale gr. or. din jos semnate comune bisericesci, protopresbiteratul Cetății de peatră, se escrie concurs cu termen până în 30 August a. c.

1. Berința, cu salariu anual 200 fl. v. a., cuartir liber în edificiul scoalei și lemne de încălțit.

2. Cărbunariu, cu salariu anual 160 fl. v. a., cuartir liber în edificiul scoalei și lemne de încălțit.

3. Fănațe, cu salariu anual 160 fl. v. a., lemne de încălțit.

4. Făuresci cu Plopiș, cu salariu anual 140 fl. v. a., cuartir și lemne de încălțit.

5. Surduc-Copalnic, 150 fl. v. a., lemne de încălțit.

6. Treștie, cu salariu anual 105 fl. v. a., și lemne de încălțit.

7. Selnița, cu salariu anual 105 fl. v., lemne de încălțit.

8. Cărpiniș, cu salariu anual 105 fl. v. a., cuartir și lemne de încălțit.

Doritorii de a ocupa vreuna din aceste stațiuni au ași asterne suplicile lor instruite conform prescripțelor stat. org. și normativului școlar la subscrisul oficiu protopresbiteral până la termenul susindicat.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al Cetății de peatră (p. u. C. Monostor.)

Cărpiniș, la 15 Iulie 1885.

Ioan Șovrea,
protopresbiter.

Nr. 377.

[1081] 3-3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci dela scoalele române gr. or. din comunele mai jos însemnate se escrie prin aceasta concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare.

1. Voivodenii-mari, cu salariu anual de 150 fl. v. a. cuartir liber și doi stângeni lemne de foc.

2. Șinca-nouă, cu salariu anual de 200 fl. solvibili în rate lunari, cuartir liber și lemnele de foc necesare.

3. Șona, cu salariu anual de 150 fl. solvibil în rate lunari.

4. Ludișor, cu salariu anual de 120 fl. și cuartir liber în edificiul scoalei.

5. Luța, cu salariu anual de 120 fl. v. a. solvibili în rate lunare.

6. Sâmbăta superioară apusană, cu salariu anual de 125 fl. cuartir liber și lemnele de foc necesare.

7. Herșeni, cu salariu anual de 80 fl. cuartir liber și lemnele de foc necesare.

8. Veneția superioară, cu salariu anual de 80 fl. cuartir liber și lemnele de foc necesare.

9. Grid, cu salariu anual de a) în bani gata 120 fl. v. a.; b) folosirea grădinei școlare; c) cuartir liber în edificiul scoalei; d) lemnele de foc necesari.

10. Sâmbăta inferioară, cu salariu anual de 80 fl., cuartir liber și lemnele de foc necesare.

11. Dridif, cu salariu anual de 110 fl., și cuartir liber în edificiul scoalei.

12. Hurez, cu salariu anual de 120 fl. cuartir liber și lemnele de foc necesari.

Doritorii de ocupa vreuna din aceste stațiuni, au a-și ascerne suplicile lor instruite conform legilor în vigoare, subscrisului oficiu până la termenul sus indicat.

Făgăraș 12 Iuliu 1885.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Făgărașului.

Iuliu Dan,
adm. prot.

Nr. 438.

[1077] 3-3

CONCURS.

Devenind vacante stațiunile de învățatori din comunele bis. mai jos însemnate ale protopresbiteratului Brașovului I., pentru definitivă întregire a acestora, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela datul de jos.

1. La scoala capitală din Satulung bis. Sf. Adormiri, cu salariu anual de 350 fl.,

v. a. plătit din cara bisericeii în rate lunare anticipative.

2. La clasa II-a din Târlungeni cu salariu anual de 200 fl., v. a. și 3 stângeni lemne.

A) Dela aspiranții de a ocupa postul din Satulung se cere:

a) Să fi terminat cel puțin 4 clase gimnasiale cu succes bun.

b) Să fi terminat cursul pedagogic sau teologic și să aibă testimoniul de calificățiune învățătoresc pentru scoalele elementare capitale și diploma despre cunoascerea limbii maghiare. Cei mai calificați și cu pracsă, didactică vor fi mai preferiți.

c) Să scie cânta și propune cântările grădinaritului și gimnastica.

În fine sunt obligați a ținea școală de repetițiune.

Alegerea la această stațiune se va efectui la 6/18 August a. c.

B) Dela aspiranții de a ocupa postul din Târlungeni se cere:

a) Să fi terminat cel puțin 4 clase gimnasiale cu succes bun.

b) Să aibă atestatul de calificățiune pentru scoalele populare și diploma din limba maghiară, asemenea să cunoască cântările, grădinaritul și gimnastica.

Cei mai calificați și cu pracsă vor fi preferiți.

Suplicile instruite conform legilor din vigoare sunt a se asterne la subsemnatului oficiu protopresbiteral până în 5 August a. c. la 6 oare p. m.

Brașov, în 6 Iuliu 1885.

În conțelegere cu comitetele parochiale.
Oficiul protopresbiteral al Brașovului I.

Ioan Petric,
prot. ca adm.

Nr. 283.

[1116] 2-3

CONCURS.

Pentru ocuparea a două posturi învățătoresci la scoala poporală gr. or. din Pianul de jos, tractul Sebeșului se publică prin aceasta concurs cu termen până în 15 Septembrie 1885 și anume:

1. pentru clasa întâiu cu un salar de 100 fl. v. a., din lada bisericeii și un agru de un pătrar de juger de pământ.

2. Pentru clasa a doua cu un salar de 200 fl. v. a. din cassa alodială.

Doritorii de a ocupa aceste posturi au a-și trimite suplicile instruite în înțelesul legilor sustătătoare la oficiul protopresbiteral gr. or. subscris, până la termenul acesta.

În conțelegere cu comitetul parochial. Sebeșiu în 10 August 1885.

I. Tipeiu,
prot.

Nr. 337.

[1122] 1-3

EDICT.

Anna George Tatariu din Apața, de religiunea gr. or. carea, mai bine de 4 ani de zile a părăsit cu necredință pre leguitul seu bărbat George Puligan, tot din Apața, fără a se sci locul ubicațiunei ei, se citează prin aceasta a se presenta la subscrisul oficiu protopresbiteral în termen de 3 luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contră se va pertracta cauza sa matrimonială, și se va aduce sentința de divorț în absența sa.

Brașov, în 25 Iuliu 1885.

Oficiul protopresbiteral al Brașovului al II-lea.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Nr. 2387 civ.

[1123] 1-3

Publicațiune.

Tribunalul reg. din Elisabetopole aduce prin aceasta la cunoscință publică, cumcă pe baza rugărei contelui Camillo Bethlen, în cauza segregării locurilor publice ale fostilor jobagi din Vaidakut pentru pertractarea admisibilităței aceleia, se pune de termen ziua de 30 Novembre a. c. 9 oare a. m. în casa judeiului comunal din Vaidakut; la care se citează toți interesatii cu deosebire cei pârți făcându-se atenți la cele cuprinse în §. 15 a. birt. rend. ut.

Din ședința tribunalului regesc din Elisabetopole, ținută în 3 August 1885.

Nagy Lajos,
președinte.

Gödri Sándor,
notar.